

Historia ya Falsafa

17 Utilia shaka wa Kigiriki na Kirumi

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Sawa, sasa leo, tunataka kuangalia shaka ya kipindi cha Ugiriki. Na kumbuka kwamba huu ni mwendo wa tatu wa kifalsafa wa kipindi ambacho tumekuwa tukizungumzia, Waepikurea na Wastoiki wakiwa wengine wawili. Na tarajia pamoja na hili pia, kwamba litarudia na kuwa na jukumu muhimu sana wakati wa Mwamko.

Kwa kweli, katika ombwe, ombwe la kiepistemolojia lililosababishwa na Matengenezo ya Kiprotestanti na kuibuka kwa sayansi ya kisasa pamoja , yaani, kupoteza mamlaka ya kanisa katika mambo mengine zaidi ya mambo ya kidini, katika ombwe hilo la kiepistemolojia, Sextus Empiricus na shaka ya Wagiriki ilionekana kuwa kubwa sana. Kwa hivyo, katika Renaissance, mahali pa kuanzia kifalsafa, changamoto ilikuwa kila wakati jinsi ya kushinda shaka. Jinsi ya kuepuka kuwa mkosoaji, unaweza kukumbuka hilo kutokana na ufahamu wako wa Descartes.

Jambo ni kwamba Sextus Empiricus anaelezea Ugiriki, ambao ulikuwa na ni mojawapo ya vyanzo vyetu vikuu vya maarifa ya kipindi hiki cha mashaka. Kazi ya Sextus Empiricus ilichapishwa kwa mara ya kwanza mnamo 1560 nchini Ufaransa. Na bila shaka, 1560 ni katikati ya kipindi hicho, baada ya Matengenezo ya Kanisa, wakati mambo yalipoanza kupamba moto.

Na kwa hivyo tarajia kusikia zaidi kuhusu shaka tutakapowafikia watu kama Pascal, Descartes, na mkosoaji mkuu wa kifalsafa wa Ufaransa wa wakati huo, mtu anayeitwa Montaigne, na kadhalika. Ili kusesitiza umuhimu wa kihistoria wa harakati tunayoilenga leo. Kama Waepikurea walikuwa na mwanzo wa awali na Wakirenokia , na kama Wastoiki walikuwa na mwanzo wa awali kwa sababu ya Wakosoaji, nadhani ni kweli kusema kwamba shaka ilikuwa na mizizi yake katika mchanganyiko wa mitazamo ya kijinga kuelekea mamlaka ya taasisi na mila, lakini pia katika utegemezi na shaka ya baadhi ya wanafalsafa.

Kwa maneno mengine, shaka haikuwa mpya kabisa. Kwa kweli, shaka ya kihistoria inaonekana kuibuka katika nyakati hizo za kihistoria ambapo mbinu au utaratibu fulani katika falsafa unatengana. Kwa hivyo unapata shaka mwishoni mwa kipindi cha Kigiriki cha kawaida, unapata shaka mwishoni mwa kipindi cha enzi za kati, unapata shaka mwishoni mwa Mwangaza, kitu kama hicho.

Sasa, kwa kawaida tunafuatilia ukuaji wa shaka ya Kiyunani, hata hivyo, kurudi kwa Mgiriki anayeitwa Pyrrho , mzaliwa wa Elis, Pyrrho wa Elis, ambaye aliuliza maswali matatu. Kwanza, asili ya vitu ni nini, ambayo bila shaka ilikuwa swali ambalo falsafa ya Kigiriki ilianza nalo, asili ya msingi ya kila kitu ni nini, vitu vya msingi. Asili ya vitu ni

nini? Na kwa hilo, jibu lake lilikuwa kwamba haijulikani, na haijulikani kwa sababu ya upungufu wa maarifa yote yanayodaiwa kuwa ya kibinadamu.

Hisia, kama Plato na wengine waliotangulia na waliofuata walivyosema , hazitoi chochote ila maoni yanayobadilika. Na hoja, kama siku hizi harakati za usahihi wa kisiasa zinavyotuambia, daima zimejaa ubaguzi wa kibinafsi. Na nafasi za usawa , usawa humaanisha vitu vyenye uzito sawa.

Kwa hivyo hoja zenye usawa ni kwamba kesi ya msimamo si nzito zaidi ya kesi dhidi yake. Au kesi ya msimamo A inafutwa na kesi ya msimamo B, uzito sawa, hoja sawa. Na kwa kuwa inaonekana hivyo ndivyo ilivyo kwa maarifa yote ya kibinadamu, hitimisho la Pyrrho ni kwamba hatujui asili ya vitu.

Mtazamo wetu kwa mambo unapaswa kuwa upi ? Mtazamo wetu kwa uhalisia? Na jibu lake? Simamisha hukumu. Baada ya yote, kwa nini unapaswa kuamua? Zuia hukumu.

Na neno la Kigiriki epoche lilikuwa neno lililotumika kwa ajili ya kusimamishwa kwa hukumu. Utagundua kwamba ni neno linaloendelea kutumika, hata katika karne ya 20, katika harakati za uzushi, maendeleo ya mbinu ya karne ya 20 barani Ulaya, ambalo ndilo msingi wa kazi katika nadharia ya kihemenetiki ya watu kama Gadamer na kadhalika. Lakini kwa vyovyote vile, mizizi ya harakati hii ya kisasa ya uzushi ni kazi ya mtu anayelitwa Edmund Husserl.

Na alizungumzia enzi , akisimamisha hukumu kuhusu asili ya ukweli ili kuchunguza misingi mingine. Ni neno la kutilia shaka. Hukumu iliyosimamishwa.

Hoja ya Pirro ilikuwa kwamba ni bora kutohukumu kuliko kuhukumu mapema. Kuisitiza bila msingi. Kutafuta na kutojua ni bora kuliko kuisitiza mapema.

Swali lake la tatu basi ni, je, mtazamo huo una thamani gani kwa uhalisia? Je, thamani ya kusimamisha hukumu ni ipi? Ambayo kwa kweli inalingana na swali, je, thamani ya kuwa mkosoaji ni ipi? Na thamani yake, kwa kadiri anavyohusika, thamani ya kuwa mkosoaji, ukipenda, ni aina ya ukimya. Angalau, hilo ndilo neno ambalo hutumika mara nyingi katika tafsiri. Nadhani nahau bora na bora zaidi ingekuwa amani ya akili tu.

Kadiri unavyojua kidogo, ndivyo unavyohitaji kuwa na wasiwasi kidogo. Amani ya akili. Kama ujinga ni furaha, ni upumbavu kuwa na busara.

Tuna methali zetu za kulisema. Jambo la kuvutia ni kwamba katika kuzungumzia amani hii ya akili, ukimya huu, wakosoaji hutumia kwa uhuru visawe visivyo vya kawaida kama vile apatheia na ataraxia. Na, bila shaka, apatheia ilikuwa mtazamo wa Stoiki wa uhuru kutoka kwa shauku, tofauti.

Ataraxia, thamani ya Epikurea ya uhuru kutokana na maumivu mwilini na shida rohani, ambayo ni njia nyingine ya kusema amani ya akili, pamoja na amani ya mwili. Kwa hivyo, mwishowe, inageuka kuwa harakati hizi zote tatu za Kiyunani zinafuata, kwa upande wa thamani wanayopata katika nafasi yao, zinafuata kitu kinachofanana sana. Katika mgawanyiko wa mila uliokuwa na matatizo, unaona, katika enzi ya Kiyunani, ambayo ilikuwa imeleta umoja wa utamaduni .

Katika hilo, ni mtazamo gani utakaosaidia? Usijali. Amani ya akili. Na hilo ni jambo la kawaida katika eneo lote.

Sasa, ukiangalia mkusanyiko wa Kauffman kwenye ukurasa wa 491, wacha niangalie kile ambacho Sextus anatoa kwa njia ya ufafanuzi wa shaka. Na utaona jinsi aina hii ya kitu inavyochukuliwa kwa uzito. Chini ya 491, safu ya pili, sura ya nne, shaka ni nini .

Kutilia shaka ni uwezo, mtazamo wa kiakili. Unaona, si msimamo wa kinadharia. Badala yake ni mtazamo wa kujua yote.

Ni mtazamo unaopinga kuonekana kwa hukumu kwa njia yoyote ile. Sasa, hii hapa hukumu uliyoitoa, lakini angalia jinsi mambo yanavyoonekana kwetu. Migogoro.

Matokeo yake ni kwamba kutokana na uwezo wa vitu na sababu, zinazopingwa hivyo, tunaletwa kwanza katika hali ya kuchanganyikiwa kiakili, kusimamisha hukumu, karibu na hali ya kutosumbuka au utulivu. Tunauita uwezo, si kwa maana fiche, bali tu kwa heshima ya kuweza kuwa na akili isiyosumbuliwa. Kwa hivyo, ni mtazamo.

Sasa, kama ungejaribu kusema, lakini mkosoaji anaonekana kujipinga. Mkosoaji anajua kwamba hajui. Unaona, na aina hiyo ya hoja ya kujirejelea imekuwa mojawapo ya pingamizi za kawaida kwa aina fulani za mashaka.

Hapana, mkosoaji wa Pyrrhonic, Pyrrho , hangesema kwamba anajua hajui. Hatujui kama tunajua au hatujui . Hapo ndipo utata ulipo.

Hatujui tu. Na hatujui kwamba hatujui. Hatuna uhakika hata kuhusu hilo, unaona.

Sasa, kwa njia hiyo, walitofautisha kati ya kutilia shaka na kupinga kanuni za imani. Unaweza kuwa na msimamo mkali kuhusu kutojua, unaona. Lakini pia iliwatofautisha na msimamo mwingine ambao Sextus anazungumzia, ule wa wasomi.

na kwa kawaida hujulikana kama shaka ya kitaaluma. Sasa, shaka ya kitaaluma haikuwa na uhusiano wowote na vyo vikiu kwa sababu hakukuwa na yoyote ya

aina hiyo. Chuo hicho, bila shaka, kilikuwa jina la shule ya Plato aliyoianzisha huko Athene.

Na nini kilitokea kwa chuo hicho baada ya kifo chake? Hapo awali, kiliangukia katika uongozi wa mtu mmoja aitwaye Spucipus, ambaye alikuwa Neopitthagorean. Lakini Neo Pythagoreanism hiyo haikujiendeleza kwa muda mrefu, na kwa hivyo baadhi ya watu katika utamaduni huo wa chuo hicho wakawa na shaka. Na kwa maana hiyo si mgeni kabisa kwa roho ya Socrates, ambaye mara nyingi angesema katika mazungumzo, sijui, unakumbuka? Kwa hivyo kuna shaka hii ya kitaaluma.

Na ni Jina la Carneades linalohusiana na hili. Sasa, Carneades yuko wazi vile vile kwamba hakuna maarifa yasiyopingika ambayo utambuzi wa maana unahusiana. Hakika, Plato alituambia hivyo.

Michakato ya kufikiri lazima iwe na dhana ya kwanza, kama Aristotle alivyosema. Na hatari ni kwamba tukijaribu kupata dhana ya kwanza, tunaweza kwenda mbali kabisa katika kurudi nyuma kwa dhana isiyo na kikomo, au vinginevyo kuishia katika hoja ya mviringo, tatizo ambalo Aristotle alikuwa ameonyesha. Kwa hivyo michakato ya kufikiri, hitimisho, haitupi maarifa thabiti, isipokuwa tuna maarifa thabiti ya dhana ya kwanza.

Wastoiki walizungumzia kuhusu ufahamu, dhana zisizoweza kupingwa, ambazo wakosoaji walijibu kwa kweli, samahani, hatuzioni kuwa zisizoweza kupingwa. Baada ya yote, ikiwa mtu atasema, sawa, ni dhahiri kwangu, kanusho rahisi zaidi ni kusema, samahani, sio kwangu. Kwa nini basi? Inaweza kuwa maoni zaidi kwako kuliko kile unachofikiri ni dhahiri.

Na kuhusu dialektiki, uchambuzi wa Plato wa dhana mbadala, kuhusu kiini cha mambo, dialektiki inaweza kufichua tu usawa wa nafasi mbadala, badala ya kutatua jambo hilo. Kwa hivyo, Carneades alikubali, maarifa hayawezekani. Lakini, kuna taaluma ya Plato ya kutosha huko Carneades , kuweza kusema, maarifa hayawezekani, lakini maoni yanawezekana.

Imani ni. Na katika kuzungumzia maoni na imani, Carneades anaanzisha wazo la uwezekano. Uwezekano.

Sasa, haiko katika dhana ya kisasa ya hisabati ya uwezekano ambayo anaifikiria, ni wazi. Labda iko katika maana ya kawaida ya neno hilo. Unapofanya hivyo, mtu anakuuliza kama utaenda kununua vitu katika Kituo cha Stratford kesho.

Na unasema, labda sivyo. Haimaanishi kusema umefanya hesabu yoyote ya nafasi. Au utafiti wa takwimu wa Jumamosi zote zilizopita, ili kuona utabiri wa kesho ni upi.

Unaona. Hakuna chochote kinachohusika. Unasema tu, sijui kwa hakika, lakini sitarajii kuwa hivyo ndivyo ilivyo.

Unaona. Uwezekano. Uwezekano unakubali makosa ya maoni yanayotolewa.

Na kwa hivyo, kile ulicho nacho katika Carneades ni utambuzi, kukubali imani na maoni, lakini kwa maana ya fallibilist. Kwa maana ya fallibilist. Ili Carneades atoe madai.

Ndiyo. Kutambua kwamba inaweza kuwa uongo. Ilhali aina ya maarifa, bila shaka, ambayo Plato na Aristotle wanayatafuta, na wenye shaka wanayakosoa, ni aina ya maarifa ambayo, inadaiwa, hata si ya uongo.

Unaona. Maarifa yenye uhakika. Imani yenye uwezekano.

Na kutambua kwamba inaweza kuwa na makosa. Kuna maelezo ya makosa katika kauli maarufu ya Oliver Cromwell kwa mtu fulani mwenye msimamo mkali aliyemzunguka. Ninakusihi, bwana, kwa moyo wa Kristo, fikiria kwamba unaweza kuwa umekosea.

Unaona. Kile Oliver Cromwell alikuwa akifanya, nadhani, ni kutambua tu udhaifu wa hukumu ya mwanadamu. Na kusesitiza kwamba huo ni mtazamo sahihi wa kibinadamu, kutambua udhaifu wa hukumu ya mwanadamu.

Kwa hivyo ingawa Carneades anasemwa kama mtu mwenye mashaka, hapo zamani, alitendewa kama mtu mwenye mashaka, na anapingwa na Mtakatifu Augustine kama mtu mwenye mashaka. Unaona. Kwa, nadhani, baadaye, viwango vya kisasa zaidi, Carneades si mtu mwenye mashaka sana kama mtu ambaye yuko tayari kuzungumza kuhusu maarifa, kama tunavyofanya leo, kama aina ya imani iliyothibitishwa.

Unaona. Imani ambayo ina haki, lakini si kweli bila shaka. Inaweza kuwa na makosa.

Na kadhalika. Hii ndiyo aina ya picha unayopata. Wakosoaji wa Kirumi wenyewe, kama Sextus Empiricus na wengine wa kipindi chake cha jumla, walielekea kuainisha hoja za shaka katika aina mbalimbali za hoja.

Aina za hoja. Hizo huitwa njia za hoja, au tropes. Trope ni umbo, kategoria ya hoja.

Na kwenye ukurasa wa 494, una nyenzo zinazoelezea aina tano za hoja. Tano, kwa kweli, zinarudi kwa mtu aliyeitwa Agripa. Wengine wao walikuwa wameweka uainishaji kumi.

Agripa anafupisha yote hadi tano. Aina tano za hoja ni rahisi sana. Moja, hoja kutoka kwa mitazamo inayokinzana.

Naam, hiyo ndiyo equipollens . Ya pili ni hoja kutoka kwa kurudi nyuma kwa mawazo yasiyo na kikomo. Hilo pia linajulikana.

Tatu, hoja kutokana na uwiano wa mwonekano. Hiyo ni ya kawaida pia. Nne ni hoja kutokana na msimamo mkali ambao watu wanao kuhusu maoni na dhana zao.

Hilo pia ni jambo la kawaida. Na tano, hoja inayoonyesha umbo la mviringo katika kesi inayotolewa. Kuuliza swali.

Kwa hivyo, aina hizo tano za hoja za shaka si mpya. Unaona, tumekutana na ukosoaji huo wote wakati mmoja au mwingine. Na athari kamili kwa mwenye shaka ni kudhoofisha uwezekano wa maarifa yasiyoweza kuthibitishwa kabisa.

Sio tu maarifa ya maumbo na uhalisia usiobadilika. Maarifa ya sababu, pia. Aina zote nne za sababu.

Ujuzi wa ukweli na mahusiano ya hisabati. Ujuzi wa sheria za mantiki, hata. Unaona.

Unachukua uthibitisho hasi maarufu wa Aristotle badala ya sheria ya kutopingana. Anaita uthibitisho hasi kwa sababu hawezi kuuthibitisha vyema. Uthibitisho hasi ni kumpinga mtu yeyote kukataa sheria ya kutopingana bila kudhani.

Hawawezi kufanya hivyo. Lazima udhani ili kutoa kauli yoyote. Hiyo si kuthibitisha sheria ya kutopingana; ni kuthibitisha tu kwamba kukanusha ni uongo.

Kwa hivyo unapata ukosoaji huu wote na mila ya kutilia shaka inayotokana nayo. Sio tu kwamba kuna ukosoaji huu wa maarifa, hoja za kutilia shaka , lakini pia kuna kila aina ya hoja za hisa zilizoibuka dhidi ya kutilia shaka . Na tutaona zaidi ya haya tutakapofika kwa Mtakatifu Augustine.

Mojawapo ya maandishi yake ya kwanza ya kifalsafa ilikuwa kitabu kinachoitwa Against the Academicians. Sasa, kumbuka chuo kikuu. Unaposoma Against the Academicians, usifikiri anapinga walimu wote wa vyuo vikuu na kadhalika.

Anapingana na wenye shaka wa kitaaluma . Unaona. Na anachofanya ni kujaribu kubishana, kwa mfano, kwamba hata mwenye shaka kamili zaidi lazima ajue kwamba yupo ili afikiri anaweza kuwa amekosea kuhusu jambo fulani.

Hata kama unakubali imani ya makosa na kusema unaweza kuwa umekosea, ili uwe umekosea, lazima upo. Na jinsi Augustine anavyosema ni katika kifungu kidogo cha Kilatini si fallur , ikiwa nimekosea, jumla, nipo. Hiyo inakukumbusha nini? Descartes, jumla ya jumla.

Toleo la kwanza lilikuwa dubito ergo sum, kwa hivyo nina shaka kama nipo. Descartes alilipata wapi? Aliliiba kutoka kwa Augustine. Ndiyo, kwa hivyo Augustine anaingia katika hili.

Anajaribu kubishana kwamba wenye shaka ambao watakubali kwamba tunajua au hatujui, na wakijua kwamba wanajua au hawajui, ingawa hawawezi kuamua ni ipi, wanajua katika hilo ukweli wa sheria ya kutopingana. Ama A au la A. Kwa hivyo anajaribu kupata ukweli wa kimantiki ambao hata mwenye shaka lazima akubali. Na hiyo ni moja ya majibu ya kawaida kwa shaka.

Jibu lingine ambalo labda ni la kitamaduni zaidi ni kujaribu kupata wazo hilo la kwanza lisiloeleweka. Pale ambapo Waplatoni wanalitumia kwa lahaja, Waaristoteli wanalitumia kwa jaribio lao la kufupisha kanuni za kwanza za ulimwengu kutokana na uzoefu wao wa spishi nzima. Na hivyo ndivyo ilivyoendelea katika Enzi za Kati.

Na wakati mitazamo ya Plato na Aristotle ilipohojiwa katika Renaissance, Descartes, alifanya nini? Naam, alijaribu kupata dhana ya kwanza jinsi hisabati inavyojaribu kupata dhana ya kwanza. Axioms ambazo mifumo ya hisabati imejengwa juu yake. Ukweli unaojidhihirisha.

Intuitive. Kwa hivyo maendeleo katika epistemolojia ya kile tunachokiita leo, kile tunachokiita msingi, ambacho kwa kawaida tunakifuatilia nyuma hadi kwa Descartes, yalikuwa katika Descartes jibu la shaka ya wakati wake. Lakini hiyo ni kwa sababu tu shaka ya wakati wa awali ilisababisha mbinu za kuelekea kwenye dhana ya kwanza ya aina ya Plato na Aristotle.

Unaelewa? Na jambo ambalo limekuwa likitokea katika epistemolojia zaidi na zaidi tangu Kant, zaidi na zaidi katika nusu karne iliyopita, nusu ya pili ya karne ya 20, ni kukataa misingi, pamoja na kukataa shaka. Na ufafanuzi wa aina fulani ya msimamo wa tatu, aina ya msimamo wa kukosea, unaozungumzia maarifa kama imani ya kweli iliyohalalishwa, unaona, kwa njia fulani. Badala ya kutafuta ujuzi wa uhakika kamili, kukataa mgawanyiko mgumu wa mstari uliogawanyika wa Plato, na kuondoa pengo kamili kati ya maarifa na imani.

Kwa hivyo maarifa hayo yanakuwa sehemu ndogo ya kuamini. Imani. Naam, ni mengi zaidi kuliko shaka ya Wagiriki na Warumi.

Maoni yoyote, maswali? Mambo mengine? Ndiyo, Bob. Mtu anaaminije katika kitu ikiwa unaamini kweli? Je, unaamini? Hapana, unaona, hawatumii imani katika maana yako ya kidini ya kujitolea kabisa. Unaona, hiyo ni maana tofauti ya imani.

Tofautisha maana ya imani katika epistemolojia na maana ya imani katika kuzungumzia uaminifu wa kidini, au uaminifu wa mtu na mtu, unaona. Zaidi kama maoni. Ndiyo, ndiyo, zaidi kama maoni, ndiyo.

Imani ya aina ya mahusiano ya watu, unajua, ninapozungumzia kumwamini mke wangu, namaanisha ninamwamini kuwa aina ya mtu ambaye nimeamini kwamba yeye ni. Ninamwamini. Tunaposema katika Imani ya Mitume, ninamwamini Mungu Baba Mwenyezi, muumba wa mbingu na dunia, unajua, Askofu Mkuu wa Canterbury nyuma katika miaka ya arobaini, William Temple, alisema, tunapokiri imani, hatusemi, nakubali hili, kwamba ni maoni yangu.

Hilo silo tunalomaanisha hata kidogo. Tunachomaanisha ni kwamba ninajitolea kuishi kwa msingi huu. Unaona.

Kwa upande mwingine, imani katika maana ya Plato ni kuwa na maoni unayoyachukulia kuwa ya kweli. Ambayo yanaweza kuwa kweli. Huenda isiwe kweli.

Huwezi kuthibitisha hilo, unaona. Kwa hivyo ni katika maana hiyo ya imani, basi, tunazungumzia imani bila uhakika. Ni jambo la kimantiki.

Kuwa tayari kuthibitisha jambo fulani. Kuwa na sababu za kulithibitisha. Labda kuna ushahidi unaounga mkono.

Lakini mbali na aina ya uhakika unaoweza kudhihirika ambao ungetaka katika uthibitisho wa hisabati . Kitu kama hicho. Ndiyo.

Ndiyo, Jess. Samahani. Je, ulitarajia polisi waseme kwamba hakuthibitisha Mungu? Hiyo ndiyo ninayosema.

Ndiyo. Hiyo ndiyo hasa uliyokuwa ukisema. Ndiyo.

Nadhani mtu mwenye shaka kabisa angekuwa mwangalifu kuhusu kusema hatuwezi kujua. Hilo linasikika kama jambo la kulazimisha sana. Yuko karibu kusema hatujui.

Na hatujui jinsi ya kujua. Lakini tutaendelea kutafuta. Unaona.

Hatujui. Sasa, tunajua kwamba hatujui? Hapana, hata hatujui hilo kwa hakika. Ndiyo maana bado tunatafuta.

Unaelewa? Kwa maneno mengine, kila wakati unapojaribu kumkandamiza mtu kama Pirro na kusema, ah, hapa kuna kitu unachojua. Atasema, hapana, sijui. Hivyo ndivyo ninavyohisi kuhusu hilo wakati huu.

Hiyo ni maoni, ukipenda. Unaona, kuwa na tofauti hiyo kati ya maarifa na maoni ni njia rahisi ya kutoroka kwa mwenye shaka. Loo, ndiyo, yeye ni... Hiyo ni kweli.

Ndiyo, atakubali hilo. Lakini kama sidhani kama najua, inawezekana kwamba najua, lakini sijui kama najua. Naam, bado nina shaka.

Sijui. Mvuto wake. Mojawapo, mvuto wa kimantiki ni tatizo la kutafuta jinsi unavyoweza kujua kwa uhakika.

Aina tano za hoja dhidi ya kujua kwa uhakika. Unaona. Huo ndio rufaa ya kimantiki.

Mvuto wa kisaikolojia, nadhani, uko katika kuepuka mkanganyiko uliochanganyikiwa wa kushikilia mtazamo fulani wa kidini na imani potofu katika ulimwengu ambapo kuna mitazamo mingine 101 inayokujia. Unajua. Na watetezi wa mitazamo hiyo wanasema, Jesse, unawezaje kusema unachosema wakati... Loo, njoo, nipe amani ya akili.

Unaona, ni rahisi zaidi katikati ya mabishano unapojitetea kusema, sijui. Ni rahisi zaidi. Naam, unajua, hiyo ni kurahisisha kupita kiasi, lakini nadhani hiyo ndiyo mvuto wa kisaikolojia.

Ona hili, kwamba miaka 200 ya hoja za kabla ya Sokrati ambapo hakuna mtu aliyekana kukubaliana na mtu mwingine yeyote ilisababisha mashaka ya wasomi kuhusu biashara nzima. Maendeleo ya mifumo ya falsafa ya Kigiriki, ikiwa ni pamoja na Uplatoni, Uaristoteli, Ustoiki, na Uepikurea, ni aina ya demokrasia na uyakinifu, unaona, pia yalisababisha mtazamo. Sasa, nitajuaje kilicho sahihi ikiwa hawa watu hawajui? Unaona ? Utilia shaka.

Je, kuna yeyote kati yenu aliyewahi kujaribiwa hivyo wakati falsafa inapokuja kwako kama mstari wa mkahawa? Chagua majibu 101 yanayowezekana kwa maswali 53 tofauti, unajua, na unataka kutupa mikono yako na kurudi nyuma na kusema, kwa nini nijisumbue? Unaona ? Sasa, hiyo ndiyo mvuto wa kisaikolojia wa shaka, ambayo ni sababu moja kwa nini najaribu kutofundisha historia ya falsafa kama mkahawa. Unaona, ninajaribu kuonyesha kwamba kuna mchakato fulani unaoendelea. Na tutasema zaidi kuhusu hilo baadaye .

Lakini, unaona, kama mtu anayeamini katika Mungu, nikiamini katika majaliwa ya kimungu katika historia, itakuwa kinyume kabisa kwangu kufikiria historia ya falsafa kama isiyo na maana yoyote, isiyo na mwelekeo wowote, isiyo na matokeo yoyote yenye maana. Unaelewa hoja? Ikiwa una falsafa ya Kikristo ya historia, unahitaji kuwa na falsafa ya Kikristo ya historia ya falsafa. Sawa? Baada ya kusema hivyo, labda niende hatua moja zaidi na kukuachia mambo machache.

Kimsingi, inaonekana kwangu kwamba historia ya mawazo ni kama hadithi ya ngano na Magugu . Yanakua pamoja. Yanakua pamoja, na yanachanganyika.

Ukijaribu kung'oa magugu mengi sana, unang'oa ngano. Sasa, nadhani hiyo ndiyo mlinganisho wa msingi, ukipenda. Ninachosema ni hiki : labda kuna mitazamo mitatu inayowezekeana kuhusu umbo la jumla la historia ya mawazo.

Mojawapo ni mtazamo ambao niliona na kusikia Francis Schaeffer akiuunda wakati mmoja, nadhani sio hapa Wheaton, bali katika taasisi iliyo karibu, ambapo alienda kitu kama hiki. Hapa kuna Plato akiunda mfumo wake. Kisha Aristotle anakuja, anasema, amekosea, hiki ndicho kilicho sahihi.

Wanakuja Wastoiki, hilo si sahihi, hili ndilo sahihi. Wanakuja Waepikurea, hilo si sahihi, hili ndilo sahihi. Unajua, na hiyo ndiyo historia nzima ya falsafa, mfululizo wa makosa.

Nadhani hiyo ni usomaji usio sahihi. Hawaoni uhusiano wowote kati yao. Hawaoni kinachofanana, kinachohifadhiwa, na kinachopotea.

Unaona ? Huo ni usomaji wa atomiki wa historia ya falsafa. Nadhani ni wa kupotosha sana. Ni mtazamo wa kukata tamaa.

Na, kusema ukweli, sina mtazamo huo wa kukata tamaa kuhusu majaliwa ya Mungu katika historia na katika historia ya akili ya mwanadamu. Sasa, kuna mtazamo wa matumaini kupita kiasi kuhusu historia unaoona kila kitu kikijitokeza katika mwelekeo mmoja, mageuko ya moja kwa moja. Hadi ukweli, ukweli wote, na hakuna kingine ila ukweli utakapojitokeza.

Hiyo ndiyo aina ya matumaini unayopata katika karne ya 19. Hegel aliona falsafa yake kama falsafa ya kukomesha falsafa zote, ili falsafa zote zinazofuata ziwe tu mfululizo wa maelezo ya chini ya Hegel. Na nadhani hiyo ni mtazamo wa matumaini makubwa sana kuhusu historia na akili ya mwanadamu.

Sasa, katikati, na hii ni biashara ya ngano na magugu , katikati kuna kile ninachokiita picha ya maendeleo ya mistari mingi. Hiyo ni kusema, mitindo mingi ya kifalsafa sambamba. Na unaweza kukata keki kwa njia mbalimbali, lakini tuseme kile tulichonacho ni aina fulani za dhana potofu, dhana potofu ya kimetafizikia, aina fulani za uyakini, au uasili, na aina fulani za imani potofu.

Ukipenda, mila tatu tofauti za mtazamo wa ulimwengu. Na kila moja ya hizi ni mila ya wingi. Ipe muda zaidi hapa.

Kila moja ya haya ni mila ya wingi. Ili kwamba katika historia, unapata aina nyingi tofauti za dhana potofu, aina tofauti za falsafa ya uasili, aina tofauti za uungu. Wakati wowote, unaweza.

Kuna angalau dini tatu kuu za atheist katika Enzi za Kati. Na leo: Uislamu, Uyahudi, Ukristo.

Bila kusahau mgawanyiko wa kitheolojia wa kila moja ya hizo. Kwa hivyo unaweza kupata aina zote za utofauti. Sasa, katika kila kisa, ulichonacho ni falsafa inayofanywa kutoka kwa mtazamo wa jumla wa aina hii.

Kwa kuzingatia maono hayo ya jumla ya mambo. Na mchango unaosaidia kuathiri mambo katika historia ni mchango wa mambo kama historia ya sayansi. Ambapo una mfululizo wa mifumo ya kisayansi.

Mfano 1, Mfano 2, Mfano 3. Mfano 1, sayansi ya Kigiriki, Pythagorean, Aristotle, msisitizo juu ya umbo na maada. Unaifahamu? Unaona, katika mfumo huo wa kisayansi, unafunikwa katika mapinduzi ya kisayansi ya Renaissance, na unapata mfumo wa mekanika, Nambari 2. Ambao polepole huondolewa katika karne ya 19 na mifumo zaidi ya kikaboni inayohusiana, nadharia ya uwanja, na kadhalika. Mifumo ya michakato.

Kwa hivyo kila moja ya haya unayoyaona hutoa uelewa wa asili, ambao umechujwa katika mila hizi za mtazamo wa ulimwengu. Matokeo yake ni kwamba unapata udhanifu katika muktadha wa Kigiriki. Unapata udhanifu ukifanya kazi kwa kutumia mfumo wa mekanika katika Mwangaza.

Unapata dhana potofu katika karne ya 19 ukiwa na mfumo wa mageuzi zaidi. Na kadhalika. Na vivyo hivyo katika mila hizi zingine.

Maendeleo ya njia nyingi. Na kwa sababu ya michango ya kawaida yenye mbinu zinazoambatana na mifumo ya kisayansi inayobadilika, kuna masuala mengi ya kawaida ya kifalsafa unayoyaona ambayo huweka mila hizi katika mazungumzo, katika mwingiliano kati yao. Mara nyingi kufanya sababu ya pamoja, kukubaliana juu ya mambo fulani, mara nyingi sivyo.

Kwa hivyo picha yangu ya historia ya falsafa ni changamano zaidi kuliko hii si sahihi, hii ni sahihi. Na changamano zaidi kuliko jambo la mageuzi la karne ya 19. Ngano na magugu hukua pamoja.

Maendeleo ya mistari mingi. Nimekuomba usome sura ya pili katika kitabu cha Gilson kwa wiki ijayo. Roho ya Falsafa ya Zama za Kati.

Ambayo inahusiana na hili kwa namna fulani. Kwa sababu kitabu cha Gilson kilikuwa Mihadhara ya Gifford aliyoitoa miaka ya 1930 huko Scotland. Mihadhara ya Gifford inadaiwa kuwa mihadhara maarufu zaidi kuhusu mawazo ya kidini ambayo yapo.

Na alitoa mfululizo huu wa mihadhara kuhusu falsafa ya enzi za kati. Na kabla haijatoka, kulitokea mjadala barani Ulaya kuhusu swali: Je, kuna falsafa ya Kikristo? Mjadala ulioanzishwa na mwanafalsafa Mfaransa, Emile Brehier, ambaye katika jarida la Kifaransa la *Revue de la Métaphysique et de Moral* alikuwa amechapisha makala ambayo alibishana kwa kweli, ikiwa ni falsafa, si ya Kikristo. Kwa sababu falsafa haina upande wowote, na Ukristo umejitolea.

Na kama ni ya Kikristo, si falsafa. Brehier alikuwa mtetezi wa misingi ya mantiki ambaye alifikiri kila kitu kinaweza kuthibitishwa. Na hilo lilichochea majibu ya kila aina.

Majibu ambayo, kwa namna fulani, yameendelea hadi leo. Lakini Gilson alikuwa amemaliza tu Mihadhara ya Gifford na alikuwa akiandaa kwa ajili ya kuchapishwa, kwa hivyo aliongeza sura kadhaa mwanzoni. Ninakuomba usome mojawapo ya sura hizo.

Ambapo alisema, je, kuna falsafa ya Kikristo? Hakika. Nyingi kati yao. Angalia Enzi za Kati.

Kwa kweli, anasema kwamba falsafa ya Kikristo ni falsafa inayofanywa kwa nia ya Kikristo, hisia ya Kikristo ya mwelekeo. Ninachokiita mtazamo wa Kikristo. Ni hayo tu.

Ndiyo. Mkutano wa falsafa mwezi huu, mwishoni mwa mwezi, unahusu michango ya falsafa ya enzi za kati kwa masuala ya falsafa ya karne ya 20. Unaona.

Michango , yaani, ya falsafa ya Kikristo katika Enzi za Kati. Inaahidi kuwa nzuri. Ndiyo.

Samahani. Hakika. Ndiyo.

Isingekuwapo kama asingekuwapo. Naam, unauliza kuhusu eskatolojia yangu. Mimi ni mtabiri wa kabla ya milenia.

Sidhani kama atazisukuma katika moja. Unajua, kunaweza kuwa na magugu katika dhana potofu na pia machozi. Atatatua tatizo.

Lakini kwa sasa, unajua, katika kuvuna kile tunachopaswa kuvuna , tunaweza kufanya upangaji fulani. Unajua, sitaki kudhihaki swali lako, lakini kwa uzito, theolojia yako inaathiri falsafa yako ya historia. Ukiniuliza jinsi itakavyotokea mwishowe, lazima nizungumzie kuhusu eskatolojia.

Unaona, ninaona milenia kama enzi ya falsafa inayostawi kwa mawazo ya Kikristo kwani haijawahi kustawi hapo awali. Ndiyo, ndiyo. Naam, ndiyo na hapana.

Ndiyo na hapana. Ni wangapi kati yenu mnaifahamu hii? Ni ya kimtazamo, lakini nadhani ni muhimu. Ni wangapi kati yenu mnaifahamu kitabu kidogo cha Nicholas Wolterstorff kuhusu Reason Within the Bounds of Religion? Hakuna hata mmoja wenu? Aibu kwenu.

Sawa, iko kwenye duka la vitabu. Iko kwenye maktaba. Unaweza kuisoma baada ya saa moja.

Fanya hivyo. Nicholas Wolterstorff, Reason Within the Bounds of Religion. Sawa, kichwa cha kitabu hiki ni mzaha kuhusu kitabu cha Kant Religion Within the Bounds of Reason.

Wolterstorff, Sababu Ndani ya Mipaka ya Dini. Sawa, imepotoshwa. Sasa, kile ambacho Wolterstorff's hufanya ni kuzungumzia uundaji na ukosoaji wa nadharia katika taaluma yoyote.

Uundaji wa nadharia, ukosoaji wa nadharia. Na inaonyesha kwamba nadharia inawajibika katika pande mbili. Inawajibika kwa kile tunachokiita data, ambacho inaelezea.

Na inawajibika kwa nadharia zingine, imani zingine, ambazo anaziita imani za udhibiti. Udhibiti, kwa sababu zina udhibiti fulani juu ya aina ya nadharia kuhusu mada nyingine, ambayo tungekuja nayo. Hutoi nadharia inayopingana na imani zako zingine.

Kwa hivyo, nadharia hufanya kazi kwa njia hiyo. Nadharia si tu ujumlishaji wa majaribio, ni sehemu ya mtandao mzima wa dhana na uelewa. Sasa, hoja yake ni kwamba unaweza kufikiria seti tatu tofauti za imani za udhibiti kuhusiana na nadharia tatu mbadala.

Sawa? Na huenda ikawa kwamba kwa seti ya kwanza ya imani za udhibiti, nadharia ya kwanza, nadharia ya pili zinaweza kuwa sawa kikamilifu. Cha kufurahisha ni kwamba nadharia ya pili inaweza pia kuwa sawa na CB2. Ingawa nadharia ya tatu inaendana na CB2, haiendani na CB1.

Zaidi ya hayo, T1 inaweza kuendana na CB3, pamoja na T3. Kwa hivyo unaweza kujikuta ukifanya kazi na CB1 miongoni mwa imani zako za udhibiti, imani zako za udhibiti wa Kikristo, unaona, unaweza kujikuta unashikilia nadharia, ukizingatia nadharia, ambayo inaweza kuzingatiwa na mtu mwenye mtazamo tofauti sana. Hakika.

Kwa nini hilo liwe tatizo? Ukweli ni kwamba Wakristo wanakubaliana na watu wengine katika masuala fulani ya kinadharia. Mara nyingi tunaunda sababu ya kawaida hata katika masuala ya kimaadili. Kwa hivyo uhusiano kati ya, kile

anachokiita imani ya udhibiti, kile ninachokiita mtazamo, uhusiano kati ya imani ya udhibiti na nadharia si moja ya athari kali, hivyo kwamba T1 na T1 pekee na hakuna kingine kinachoweza kuendana na CB1.

Hapana. Hapana. Uwezekano mbalimbali.

Sasa, ikiwa ndivyo ilivyo, basi kwa mtazamo wa CB1, kuna ngano ambayo tunaweza kuikusanya katika CB3. Unaweza kujifunza kutoka kwa wengine. Ndiyo maana mtu aliyezungumzia kwanza ukweli wote ni ukweli wa Mungu, akiwa miongoni mwa baba wa kanisa, alisema kwamba kazi ya Mkristo ni kukusanya vipande vya ukweli popote vinapopatikana, popote vinapopatikana, na kuviunganisha tena na mwili mzima ambao vimechukuliwa.

Unaweza kuwapata katika kila aina ya maeneo. Kwa sababu tu Plato alisema haimaanishi kuwa ni makosa, sivyo? Kwa sababu tu Aristotle hakuwa Mkristo haimaanishi kuwa kila kitu alichosema ni uongo, sivyo? Ni wazi sivyo. Sasa, fikiria majaliwa ya Mungu katika historia kuhusiana na wazo zima la neema ya kawaida na wema wa Mungu unaowaangazia jua wenye haki na wasio haki.

Anafanya nuru iangaze akilini mwa watu, kama Yohana asemavyo katika injili yake ya kwanza, sura ya kwanza. Nembo ni nuru inayomwangazia kila mtu anayekuja ulimwenguni. Labda kwa viwango tofauti.

Salamu tofauti. Je, hilo lina maana? Sawa. Jisikie huru kurudi kwenye hilo na kulihoji, kulipinga, na kulitatua.

Kwa mawazo yangu, ni moja ya mambo muhimu zaidi ninayotaka ujifunze kutoka kwenye kozi hii. Unaweza kusahau maelezo, lakini isipokuwa uelewe jukumu la Ukristo katika historia ya mawazo au historia ya kitu chochote na historia ya siku zetu, ni nini maana ya elimu ya juu ya Kikristo? Na nadhani historia ya falsafa ndiyo inayoonyesha muundo huu na kitu hicho chenye mistari mingi. Kwa uzuri sana .